

Sygn. akt II CZ 173/12

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lutego 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk

SSA Monika Koba (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku P.K., M. K.

i T. K.

przy uczestnictwie B. K.

o umieszczenie B. K. w szpitalu psychiatrycznym bez jej zgody,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 7 lutego 2013 r.,

zażalenia uczestniczki postępowania na orzeczenie zawarte w punkcie 2 (drugim)

postanowienia Sądu Okręgowego w G.

z dnia 10 sierpnia 2012 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z 7 maja 2012 r. Sąd Okręgowy w G. odrzucił skargę kasacyjną uczestniczki B. K. wobec nie nadesłania w terminie, mimo wezwania dwóch odpisów skargi. Uczestniczka w tym samym dniu 21 maja 2012 r. złożyła zażalenie na to postanowienie oraz wnioski o przywrócenie terminu do usunięcia braków formalnych skargi przez dołączenie brakujących odpisów skargi, które załączyła do wniosku. Na żądanie sądu sprecyzowała, iż wnosi o przywrócenie terminu do złożenia skargi kasacyjnej - uzupełnienia jej braków formalnych.

Sąd Okręgowy zaskarżonym obecnie postanowieniem z 10 sierpnia 2012 r. odrzucił wniosek uczestniczki o przywrócenie terminu do usunięcia braków skargi kasacyjnej oraz do złożenia skargi kasacyjnej i w konsekwencji skargę kasacyjną odrzucił. Uznał, iż wniosek o przywrócenie terminu jest niedopuszczalny, skoro opiera się na twierdzeniu, że terminowi nie uchybiono, dotyczy braków formalnych prawomocnie odrzuconej skargi kasacyjnej, a w zakresie w jakim dotyczy przywrócenia terminu do wniesienia skargi kasacyjnej został złożony z uchybieniem ustawowego terminu. W konsekwencji skarga kasacyjna uczestniczki podlegała odrzuceniu jako spóźniona.

W zażaleniu na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej uczestniczka domagała się jego uchylenia, argumentując, iż Sąd w sposób nieuzasadniony nie zbadał merytorycznie wniosku o przywrócenie terminu, ani terminowości usunięcia braków skargi kasacyjnej. Natomiast sytuacja procesowa pozwalająca odwoływać się w motywach rozstrzygnięcia do prawomocnego odrzucenia skargi kasacyjnej została w istocie ukształtowana niedopuszczalnym zobligowaniem uczestniczki do określenia czy domaga się przywrócenia terminu do wniesienia skargi kasacyjnej czy też popiera zażalenie na odrzucenie skargi.

Postanowieniem z 12 września 2012 r. Sąd Okręgowy odrzucił zażalenie uczestniczki w części obejmującej punkt pierwszy zaskarżonego postanowienia dotyczący odrzucenia wniosku o przywrócenie terminu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie ma racji skarżąca w zakresie, w jakim kwestionuje prawidłowość procedowania Sądu Okręgowego w odniesieniu do równocześnie złożonych wniosków o przywrócenie terminu i zażalenia na odrzucenie skargi.

Postępowanie o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej oraz zażalenie na odrzucenie środka procesowego wzajemnie się wykluczają. Wyłączenie możliwości jednoczesnego uwzględnienia zażalenia i wniosku o przywrócenie terminu wynika nie tylko z konkurencyjności zawartych w nich wniosków zmierzających do wywołania przeciwstawnych skutków procesowych, ale i sprzeczności wewnętrznej ich podstaw. Zażalenie oparte jest bowiem na twierdzeniu, że termin został zachowany, a wniosek o przywrócenie terminu na przeciwnym, że do uchybienia doszło (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z 15 czerwca 1957 r., II Cz 123/57, NP. 1958/3/116-118; postanowienia Sądu Najwyższego z 10 listopada 1998 r., II CKN 874/98, Lex nr 78415; z 15 listopada 1999 r., II Cz 129/99, Lex nr 110599; z 10 stycznia 2002 r., I Cz 198/01, Lex nr 53302).

Jako prawidłowe należy zatem ocenić wezwanie uczestniczki do oświadczenia, którą z wymienionych czynności podtrzymuje, a wobec dokonanego wyboru nadanie biegu wnioskowi o przywrócenie terminu, czego konsekwencją było przyjęcie, iż postanowienie o odrzuceniu skargi z 7 maja 2012 r. uprawomocniło się.

Nie ma również podstaw do kwestionowania stanowiska Sądu Okręgowego, iż przewidziana w art. 168 § 1 k.p.c. możliwość przywrócenia terminu dotyczy czynności procesowej, a nie jej elementów składowych. W razie odrzucenia środka zaskarżenia wniosek o przywrócenie terminu jedynie do uzupełnienia braków środka zaskarżenia jest w tej sytuacji wnioskiem bezprzedmiotowym, a ewentualne przywrócenie terminu w takim tylko zakresie nie umożliwiłoby skutecznego wniesienia środka zaskarżenia uprzednio prawomocnie odrzuconego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 22 lutego 2006 r., III CZ 4/06, Lex nr 200847; z 27 stycznia 2005 r., II UZ 48/04, Lex nr 794503; z 21 października 2011 r., IV Cz 71/11, Lex nr 1147791).

Skoro postanowieniem z 7 maja 2012 r. Sąd Okręgowy skargę kasacyjną odrzucił, bezprzedmiotowe było domaganie się przywrócenia terminu jedynie do usunięcia braków skargi, które były przyczyną jej odrzucenia, bowiem odrzucenie skargi spowodowało zniweczenie związanych z nią skutków procesowych.

Mając jednak na względzie, iż ponownie wniesiona przez skarżącą skarga kasacyjna wpłynęła z zachowaniem terminu określonego w art. 398⁵ § 1 k.p.c. zaskarżone postanowienie jako wadliwe podlegało uchyleniu.

Zgodnie z art. 124 § 3 k.p.c., w brzmieniu nadanym ustawą z 17 grudnia 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r., Nr 7, poz. 45) i znajdującym zastosowanie w sprawie (art. 4 ust. 2 ustawy), w razie ustanowienia adwokata lub radcy prawnego na wniosek zgłoszony przed upływem terminu do wniesienia skargi kasacyjnej przez stronę, która prawidłowo zażądała doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem, sąd doręcza ustanowionemu adwokatowi lub radcy prawnemu orzeczenie z uzasadnieniem z urzędu, a termin do wniesienia skargi kasacyjnej biegnie od dnia doręczenia pełnomocnikowi orzeczenia z uzasadnieniem.

Bezspornym jest, iż zaskarżone skargą kasacyjną postanowienie z uzasadnieniem zostało doręczone ustanowionemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym pełnomocnikowi uczestniczki w dniu 23 marca 2012 r. (k. 149), dwumiesięczny termin do wniesienia skargi kasacyjnej upływał zatem 23 maja 2012 r. (art. 398⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 124 § 3 k.p.c.). W terminie otwartym do wniesienia skargi kasacyjnej 13 kwietnia 2012 r., uczestniczka złożyła skargę (k. 151-165), która postanowieniem Sądu Okręgowego z 7 maja 2012 r. została odrzucona i której następnie dotyczył wniosek o przywrócenie terminu i zażalenie.

Sąd Okręgowy nie dostrzegł jednak, iż 21 maja 2012 r. pełnomocnik skarżącej wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu złożył do akt skargę kasacyjną tej samej treści co poprzednio odrzucona i opatrzonej tą samą datą (k. 182 a-182 n), a miało to miejsce w terminie otwartym do wniesienia skargi kasacyjnej, który upływał dopiero 23 maja 2012 r.

Do upływu terminu określonego w art. 398⁵ k.p.c. skarga kasacyjna pozostaje w dyspozycji skarżącego. Zarówno w doktrynie jak i w judykaturze

przyjmuje się, że wniesienie skargi, która została odrzucona, nie stoi na przeszkodzie ponownemu złożeniu skargi, od tego orzeczenia przez tą samą stronę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2006 r., III CNP 22/05, OSNC 2006, nr 6, poz. 111). Nie budzi wątpliwości, iż od tego samego orzeczenia strona może wnieść skutecznie tylko jedną skargę kasacyjną. Pismo odrzucone nie wywołuje jednak skutków prawnych, nie ma zatem przeciwwskazań, by strona w terminie otwartym do wniesienia skargi kasacyjnej złożyła kolejną skargę kasacyjną, jeśli poprzednia została odrzucona.

W takiej sytuacji procesowej bezprzedmiotowy wniosek uczestniczki o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, która w istocie z zachowaniem tego terminu została ponownie złożona nie mógł stanowić podstawy wdrożenia postępowania, którego przedmiotem stało się jego rozpoznanie i ponowne odrzucenie skargi kasacyjnej.

Wydaniu orzeczenia odrzucającego skargę stało bowiem na przeszkodzie jej ponowne, skuteczne złożenie z zachowaniem terminu z art. 398⁵ § 1 k.p.c.

Z przytoczonych względów na podstawie art. 398⁶ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. zaskarżone postanowienie podlegało uchyleniu.